

MUSEOVIRASTO

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

KYSYMYKS: Mikä on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventointi?

VASTAUS: Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) on inventointi, jonka kohdevalikoima kuvastaa Suomen historian vaiheita: valituista kohteista muodostuu kokonaiskuva maamme rakennetusta historiasta ja sen keskeisistä kehityslinjoista. Kohteet käsittävät yleensä laajempia alueita kuin yksittäisiä rakennuksia ja ulottuvat joskus yli kuntarajojen. RKY on otettu valtioneuvoston päätöksellä maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Se on korvannut Museoviraston ja ympäristöministeriön 1993 yhteistyönä laatiman selvityksen Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16, 1993) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamana inventointina 1.1.2010 alkaen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat ohjausväline, jolla valtioneuvosto linjaa koko maan kannalta merkittäviä alueiden käytön kysymyksiä.

KYSYMYKS: Kuka on tehnyt inventoinnin ja miten kohteet on valittu?

VASTAUS: Inventoinnin on laatinut Museovirasto, joka toimii rakennusperinnön asiantuntijaviranomaisena. Kohdevalikoimaa laadittaessa 2003-2009 Museovirasto on ottanut huomioon kaikilta Suomen kunnilta, alueellisilta ympäristökeskuksilta, maakuntaliitoilta ja maakuntamuseoilta pyytämänsä lausunnot. Inventoinnin tavoitteena on ollut maamme rakennusperinnön monimuotoisuuden huomioiminen. Valitut kohteet edustavat Suomen historian keskeisiä teemoja ja valikoimasta muodostuu alueellisesti, ajallisesti ja temaattisesti monipuolinen kokonaiskuva.

Lisätietoa: <http://www.nba.fi/fi/vat>

KYSYMYKS: Mihin RKY-inventointia käytetään?

VASTAUS: Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja alueiden käytön kannalta. Lisäksi maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvojen säilyminen on yksi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteista. RKY-inventointi toimii valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja arkeologisen kulttuuriperinnön ohella alueiden käytön suunnittelun lähtökohtana kaavoitusprosessissa eli maakuntakaavoituksessa sekä kunnan yleis- ja asemakaavoituksessa. Myös maakuntakaavoituksella on suhteessa alempiin kaavatasoihin ohjaustehtävä valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen osoittajana ja välittäjänä. RKY-inventoinnin kohteissa tai alueilla alueiden käytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen. Tavoitteena on kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristöjen säilymisen turvaaminen. Inventoinnin alueiden kuvauksissa tuodaan esiin kunkin kohteen valtakunnallisesti merkittävät erityispiirteet, mutta yksityiskohtaisemman kaavoituksen pohjaksi on syytä aina laatia tarkempi selvitys alueen ominaispiirteistä ja arvoista. Kartalla osoitetut aluerajaukset on tarkoitettu lähtökohdiksi kaavoitukselle, jonka yhteydessä rajauksia täsmennetään ja alueiden analyysiä syvennetään. Yksittäisten rakennusten tai ympäristön osien suojelutavoitteet täsmennetään tapauskohtaisesti.

KYSYMYKSET: Miten tulee suhtautua niihin kulttuuriympäristöihin, jotka eivät kuulu RKY-inventointiin?

VASTAUS: RKY-valikoiman kohteiden ja alueiden kulttuurihistoriallinen arviointi on tehty valtakunnallisesta näkökulmasta. Inventoinnilla on nostettu esiin valikoima kohteita, joista muodostuu maamme rakennettua historiaa hyvin edustava kokonaisuus. Inventoinnin ulkopuolella on kulttuurihistoriallisesti erittäin arvokkaita rakennuksia ja rakennettuja ympäristöjä, jotka myös tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Kaavoituksessa tulee arvioida kulttuuriympäristöä kokonaisuutena: RKY-kohteiden lisäksi on huomioitava myös muu kulttuuriympäristö, jonka sisältö määritetään kaavoitusta varten erikseen laadittavissa selvityksissä. Alueen historian tuntemisen, sen arvojen ymmärtämisen ja alueen ominaisuutensa säilyttämisen tulee aina olla maankäytön suunnittelun perustana. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on edistää rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota niin rakennetun kulttuuriympäristön kuin maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen.

KYSYMYKSET: Inventointi on korvannut edeltävän, vuonna 1993 julkaistun inventoinnin (*Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16, 1993*) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksena alueiden käytön suunnittelun lähtökohtana. Mikä status inventoinnista pois jääneillä kulttuuriympäristöillä on maankäytön suunnittelussa?

VASTAUS: RKY-inventoinnista pois jääneistä kohteista monet ovat kulttuurihistoriallisesti erittäin arvokkaita. Inventoinnissa on vähennetty valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennetun kulttuuriympäristön päällekkäisyyttä, ja tästä syystä osa vanhan luettelon kohteista on valikoiman ulkopuolella. Monet inventoinnista pois jääneistä kohteista on jo huomioitu voimassa olevissa kaavoissa tai suojeltu rakennusperintöä koskevilla erityislaeilla. Vanhaan inventointiin sisältyneiden, mutta tarkistetusta valikoimasta pois jääneiden ympäristöjen suunnittelu ratkaistaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoitusprosessissa. Maankäytön suunnittelun lähtökohtana tulee aina olla alueen kulttuuriympäristön ja arvojen säilyttäminen.

KYSYMYKSET: Onko RKY-inventointiin sisältyvä rakennus suojeltu?

VASTAUS: Lähtökohtana on, että inventointiin sisältyvillä alueilla rakennettu ympäristö ja sen ominaispiirteet on säilytettävä. Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin ympäristöihin (RKY) lukeutuvien yksittäisten kohteiden suojelu ratkaistaan kuitenkin tapauskohtaisesti kaavoituksessa ja lupamenettelyssä. Rakennusten ja ympäristöjen säilyminen voidaan turvata kaavoituksella maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti sekä suojelemalla rakennuksia muilla laeilla ja asetuksilla. Kaavoissa suojellut kohteet ja niiden suojelumääräykset saa kunnan kaavoitusviranomaiselta.

Lisätietoa: http://www.rakennusperinto.fi/Sailyttaminen/fi_FI/kaavoitusjasuojelu/

KYSYMYKSET: Onko RKY-inventoinnin kohdeteksteissä mainittu kaikki karttarajauksen sisällä olevat arvokkaat rakennukset ja ympäristöt?

VASTAUS: Kohteet ovat usein laajoja alueita. Kohteen kulttuurihistoriallista arvoa on luonnehdittu tiiviisti kuvaus- ja historiatekstissä. Teksteihin eivät kuitenkaan sisälly kaikki ne tekijät, joista kohteen merkitys koostuu. Yksittäisen kohteen suojelu ratkaistaan kaavassa, joten kullakin kaavatasolla tulee arvioida tarve maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin lisäselvityksiin. Myös rajauksen ulkopuolella voi olla ympäristöä, joka on arvokasta samalla perusteella kuin kohteen rajojen sisällä olevat ympäristöt.

KYSYMYKSET: Voiko RKY-inventointiin sisältyvälle alueelle rakentaa uudisrakennuksia? Entä onko alueella olevien rakennusten purkaminen mahdollista?

VASTAUS: Laajoissa kulttuuriympäristöissä suojelu ei koske jokaista rajauksen sisäpuolella olevaa rakennusta, vaan kohdistuu alueen historiallisten ominaispiirteiden vaalimiseen. Inventointi ohjaa yksityiskohtaista suunnittelua siten, että alueen säilyttäminen tulee olla kaavoituksen lähtökohtana. Pääsääntönä tulee olla alueen vanhan rakennuskannan vaaliminen. Kaavoituksen yhteydessä voidaan antaa suojelumääräyksiä ja harkita täydennysrakentamisen ja korvaavan uudisrakentamisen mahdollisuuksia. Rakennusmääräykset ja rakennusoikeus perustuvat kunnan voimassa olevaan kaavoitukseen. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueiden

käytön tulee soveltua niiden historialliseen kehitykseen. Kunta vastaa alueensa maankäytön suunnittelusta ja rakentamisen valvonnasta. Kunnan kaavoitusviranomaisen ja rakennusvalvonnan yhteystiedot löytyvät kunkin kunnan kotisivuilta. Paikalliselta maakuntamuseolta voi saada lisätietoja alueen historiasta sekä inventointitilanteesta.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusvalvontaviranomaisen on ilmoitettava aina valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön kohdistuvasta purkuilmoituksesta ja purkuilmoitukseen johtavasta rakennuslupahakemuksesta kunnanhallitukselle ja alueelliselle ympäristökeskukselle (1.1.2010 alkaen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus). Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan purkaminen ei saa merkitä rakennettuun ympäristöön sisältyvien perinne-, kauneus- tai muiden arvojen hävittämistä.

KYSYMYKSET: Omistan rakennuksen, joka sijaitsee RKY-inventointiin sisältyvällä alueella. Voinko saada rakennuksen korjaukseen avustusta?

VASTAUKSET: Korjaushankkeisiin on mahdollista hakea tukea mm. Museoviraston, alueellisen ympäristökeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön kautta.

Lisätietoa: http://www.rakennusperinto.fi/Hoito/fi_FI/Rahoitus_ ja_avustukset/